

(10) राष्ट्रसंत तुकडोजी या संतकवीने लिहिलेले एकमेव प्रवास वर्णन — होय.

(अ) मेरी जापान यात्रा

(ब) अनुभव प्रकाश

(क) मेरी जीवन यात्रा

(ड) भारत साधुसमाज की सेवा साधना.

5. थोडक्यात उत्तरे लिहा :—

(1) संत तुकारामाच्या अभंगातून येणारी 'वैकुण्ठ' आणि राष्ट्रसंत साहित्यातील 'भूवैकुण्ठ' संकल्पना स्पष्ट करा. 5

(2) जातीभेद निर्मूलन संदर्भात सर्वज्ञ श्रीचक्रधर यांची भूमिका स्पष्ट करा. 5

(3) महात्मा बसवेश्वरांना अभिप्रेत धर्मव्यवस्था स्पष्ट करा. 5

(4) 'संत नामदेवांनी संघटीत केलेल्या वारकरी संप्रदायाला संतज्ञानदेवांनी तत्वज्ञान पुरविले'. स्पष्ट करा. 5

किंवा

(1) महात्मा बसवेश्वरांनी 'अनुभव मंडप' या संस्थेच्या माध्यमातून वचन साहित्याद्वारे 11 व्या शतकात सामाजिक क्रांती घडवून आणली. स्पष्ट करा. 5

(2) राष्ट्रसंत तुकडोजींचे सांगाती 'सुद्धाम' सावरकर यांनी संत नामदेवांना 'पहिले राष्ट्रसंत' संबोधले आहे, त्या मागील भूमिका स्पष्ट करा. 5

(3) समर्थ रामदासांच्या साहित्यामागील समाज-स्थितीचे दर्शन व विकासाच्या योजना यांचा आढावा घ्या. 5

(4) सर्वज्ञ चक्रधरांचा धर्मविचार स्पष्ट करा. 5

B.A. (Part-II) Examination

(Optional Subject)

RASHTRA SANT TUKDOJI THOUGHT

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :—(1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहे.

(3) प्रश्न क्र. 4 मधील सर्व बहुपर्यायी प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

1. राष्ट्रसंतांनी युवकांकडून कोणत्या अपेक्षा व्यक्त केल्या हे त्यांच्या मराठी भजनांच्या आधारे स्पष्ट करा. 20

किंवा

राष्ट्रसंत तुकडोजींच्या 'लोकशाहीचे पवाडे' या ग्रंथाच्या आधारे राष्ट्रसंतांचा राष्ट्रीय एकात्मतेचा विचार स्पष्ट करा. 20

2. 'मेरी जापान यात्रा' या प्रवास वर्णनाच्या आधारे राष्ट्रसंतांच्या विश्वधर्माचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. 20

किंवा

राष्ट्रसंतांच्या हिन्दी भजनांमधून त्यांच्या सेवाभावी समाजधर्माचे स्वरूप स्पष्ट करा. 20

3. थोडक्यात उत्तरे लिहा :—

(1) राष्ट्रसंत तुकडोजींची 'श्रीगुरुदेव' ही संकल्पना स्पष्ट करा. 5

(2) सामुदायिक प्रार्थनेची उपासना पद्धती तपशिलवार स्पष्ट करा. 5

- (3) राष्ट्रसंतांच्या भाषण-प्रवचनांमधून व्यक्तीधर्म ते विश्वधर्म हा प्रवास स्पष्ट कसा केला गेला आहे ? 5
- (4) कोणकोणत्या माध्यमांद्वारे राष्ट्रसंतांनी जनप्रबोधन साधले ते स्पष्ट करा. 5

किंबा

- (1) अध्यात्म हे विज्ञानाला पूरक व्हावे असे राष्ट्रसंतांना कां वाटते, स्पष्ट करा. 5
- (2) समाजाला संघटित करण्यासाठी सामुदायिक प्रार्थना हा रामबाण उपाय आहे, असे राष्ट्रसंतांना कां वाटते ? 5
- (3) राष्ट्रसंतांच्या राष्ट्रवंदनेच्या आधारे राष्ट्रीयतेचे स्वरूप स्पष्ट करून दाखवा. 5
- (4) रूढ धर्मकल्पना नाकारून 'समान धारणा करिल तो धर्म' ही कल्पना राष्ट्रसंतांनी पूढे आणली स्पष्ट करा. 5

4. खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा :— 20

- (1) राष्ट्रसंत तुकडोजींना राष्ट्रजागरण पर साहित्य व कार्यावरून 'राष्ट्रसंत' हे नामाभिधान _____ यांनी दिले :
 (अ) महात्मा गांधी (ब) कर्मयोगी संत गाडगेबाबा
 (क) डॉ. राजेंद्र प्रसाद (ड) पंडित जवाहरलाल नेहरू
- (2) परदेश प्रवासावर राष्ट्रसंतांनी मेरी '_____ यात्रा' हे पुस्तक लिहिले.
 (अ) ऑस्ट्रेलिया (ब) जपान
 (क) चीन (ड) अमेरिका
- (3) ग्रामगीता या नवनिर्माणपर ग्रंथाचा प्रकाशन समारंभ _____ या दिनी करण्यात आला.
 (अ) ग्रामजयंती (ब) बुद्धजयंती
 (क) गीताजयंती (ड) महावीर जयंती

- (4) राष्ट्रसंतांनी _____ देशाची विदेशयात्रा केली.
 (अ) अमेरिका (ब) जपान
 (क) इटली (ड) फ्रांस
- (5) राष्ट्रसंतांचा सर्वाधिक प्रसिद्ध ग्रंथ '_____ ' हा होय.
 (अ) क्रांतीविणा (ब) गीताप्रसाद
 (क) ग्रामगीता (ड) राष्ट्रसंतांची भजने
- (6) 'निर्भय हो यह देश की _____ मंगल कीर्ति कराने!' (अ) गाथा (ब) जनता
 (क) भूमी (ड) माता
- (7) राष्ट्रसंतांनी 'आदेशरचना' मधून सर्वमान्य उपास्यदैवत म्हणून प्रतिष्ठापित केला.
 (अ) महादेव (ब) अल्ला
 (क) गुरुदेव (ड) श्रीराम
- (8) सर्वमानवसमाज एकत्र येण्याकरिता राष्ट्रसंतांनी श्रीगुरुदेव पद्धती अनुसार _____ सुरू केली :
 (अ) सामुदायिक प्रार्थना
 (ब) सामुदायिक पूजा
 (क) सामुदायिक प्रवचन माला
 (ड) सामुदायिक यात्रा
- (9) राष्ट्रसंतांनी सुरू केलेल्या मासिक चिनाव _____ होय.
 (अ) श्री गुरुदेव (ब) जीवन विकास
 (क) किशोर (ड) सुराज्य साधना